

ของฝากจาก

พระเทพญาณโมลี วัดตานีนรสโมสร ปัตตานี โลกธรรมนิตินิทาน

พระเทพญาณโมลี

นครสวรรค์เจ้า ออมไผ่
ทรงประกาศอธิปไตย ท้าว
ให้ไทยร่วมผดุงไทย สร้างชาติ ไทยนา
ไทยเทอดไทยไทยก้าว ผู้ดำไทยเกษม

คำโคลงข้างบนนี้ เป็นพระราชปณิธานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ทรงประกาศ ณ เมืองแครง เพื่อแสดงพระอัจฉริยภาพและความเด็ดขาด ด้วยสามารถความรักชาติของพระองค์ ทรงเรียกร้องพลกนิกรไทยให้ร่วมกันพัฒนาชาติไทย ดังปรากฏข้อความตามพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถ์เลขาว่า "สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า ก็ตรัสแก่ผู้มาตบยาโยธาหาญทั้งปวงว่า เราหาความฉิฉิมมิได้ ซึ่งพระเจ้าหงสาวดีคิดร้ายต่อเราก่อนนั้น อันแผ่นดินพระมหากษัตริย์อยุธยา กับแผ่นดินหงสาวดี ชาติพระราชไมตรีกันเพราะอภุชกรรมนิยม สำหรับที่จะให้สมณพราหมณาจารย์ประชาราษฎรได้รับความเดือดร้อน แล้วพระหัตถ์ก็ทรงพระสุวรรณภิงคาร หลังอุทกธาราลงเหนือพื้นพสุธาคล ออกพระโอษฐ์ตรัสประกาศแก่เทพยเจ้าทั้งหลายอันมีมหิทธิฤทธิ์ แลทิพจักขุทิพโสตซึ่งสถิตอยู่ทุกทิศทุกแห่งเป็น

ทิพพยาน" ผลแห่งการที่ทรงมีพระราชปณิธานนี้ จึงทำให้ประเทศไทยปราศจากอิทธิพลของต่างชาติมาจนถึง ๑๕๐ ปี เพราะพระองค์และชนชาติไทยผู้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ร่วมสามัคคีสร้างวีรกรรมต่อสู้ดิ้นรนทั่วทุกทิศ ยอมสละทรัพย์สินร่างกายชีวิตเพื่อรักษาธรรม คือ ความเป็นเอกราชและอธิปไตย ซึ่งเราต้องสูญเสียไปด้วยเหตุแตกสามัคคีแก่พม่าถึง ๑๕ ปี ดังโคลงสุภาษิตเตือนใจไว้ว่า

รักษาสถิตใจให้ เสียสละ
ทรัพย์ถูกเมียอวยวะ ชีพด้วย
ไว้เป็นถึงอมตะ ถิ่นประ- วัลลภ
นินอบน้อมรับนวย โลกสร้างสรรวิญ

ตามที่พระองค์ทรงตั้งพระปณิธานดังกล่าวนี้ เพราะพระมหาเถรคันฉ่องชาวเมืองแครง นำพระยาเกียรติพระยารามผู้เป็นศิษย์มาเฝ้า ดังปรากฏข้อเท็จจริงตามคำโคลงบทหนึ่งว่า

คันฉ่องเฒ่าบ่นเจ้า เมืองแครง
รามเกียรติ์ศิษย์เฒ่า เกลวร้าย
หงษาคิระบวง ให้ง่า นารสวรรค์
เฒ่าบ่นกรัสน์ให้ นเรศวรได้สังวร

ในหนังสือพระราชพงศาวดารพม่า พระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ว่าพระเจ้าหงสาวดี (นันทบุเรง) ถูกพระมหาอุปราชาและพระสังฆทัตราชนัดดาทูลยุยงด้วยความริษยา จึงทรงมีพระราชสาส์นลงพระนเรศวรว่า "พม่าขบถ" พระนเรศวรที่จะออกแคลงพระทัย จึงยกพลไปมาก พักพลอยู่ ณ เมืองแครง พระเจ้าหงสาวดีให้พระยาเกียรติพระยาราม (พระราชาธิราชเจ้าเมืองไทย) มาล่อ แลแต่งตั้งพุ่มไฉจะลอบทำร้ายประหนึ่งใจ พระมหาเถรคันฉ่องอาจารย์ ๒ พญา พา ๒ พญา มาทูลพระนเรศวรตามสัจย์ พระนเรศวรจึงกวาดต้อนผู้คนกลับกรุงสยาม พระเจ้าหงสาวดีให้พระมหาอุปราชายกกองทัพตาม สूरกัมาเป็นกองหน้ามาทันที่แม่น้ำสะโตง พระนเรศวรทรงพระแสงปืนนกสับยิงข้ามแม่น้ำสะโตงต้องสूरกัมาตาย ทัพมอญเลยแตกถอยกลับไป

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า "(พระยาเกียรติพระยาราม) เป็นปฐมบรรพบุรุษของเจ้าพระยาโกษาธิบดีขุนเหล็ก และเจ้าพระยาโกษาธิบดีปาน และพระมหากษัตริย์สยามบรมราชจักรีอันผ่านพิภพกรุงรัตนโกสินทร์ จนปัจจุบันนี้" และเป็นผู้สร้างวัดพนัญเชิงอยู่ริมฝั่งน้ำคนละฝั่งกับตัวเมือง วัดนี้มีพระพุทธรูปใหญ่มากองค์หนึ่ง ชื่อพระพุทธรูปไตรรัตนนายก คำว่า พนัญเชิงแปลว่า พระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิเพชร เมื่อเวลาเสียดวงพระเนตรพระพุทธรูปองค์นี้ไหลออกมาทั้งคู พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้บูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่หมดทั้งองค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๗ ถวายพระนามใหม่ว่า พระพุทธรูปไตรรัตนนายก เพราะทรงเชื่อว่าเป็นวัดปฐมบรรพบุรุษสร้างไว้

รูป จิตรกรรมพระบรมหาราช

พระมหากษัตริย์องค์หนึ่งว่า ซึ่งพระผู้เป็นเจ้าเมตตาบอกเหตุการณ์แก่ข้าพเจ้าทั้งนี้ พระคุณหาที่สุดมิได้ อันพระผู้เป็นเจ้าจะอยู่ในเมืองมอญนี้ พระเจ้าหงสาวดีแจ้งอันตรายก็จะมีเป็นมั่นคง ข้าพเจ้าจะนำพระผู้เป็นเจ้ากับพระยาเกียรติพระยาราม แลญาติโยมทั้งปวงลงไปอยู่อยุธยา จะได้ทำการสนองพระคุณและปลุกเสกพระยาเกียรติพระยารามด้วย พระมหากษัตริย์นิยมนำ สมเด็จพระราชบิดาและสมเด็จพระนเรศวรดำรงการกันแล้ว จึงโปรดให้พระมหากษัตริย์องค์หนึ่งอยู่วัดพระมหาธาตุ เป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ฝ่ายพระยาเกียรติพระยาราม ก็พระราชทานเจียดทอง เต้าน้ำทอง กระบี่บังทอง เงินตราเสื้อผ้า เครื่องอุปโภคบริโภคเป็นอันมาก แลควบคุมครอบครัวมอญว่ากล่าวสิทธิขาด แลให้อยู่บ้านขมื่น ตำบลวัดขุนแสน ด้วยอำนาจความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของ ๒ พระยา เมื่อ

กลับมาสู่มาตาปิตุภูมิแล้ว ก็ได้สืบสันตยวงศ์กัญญาวิวัฒนาการ สร้างประโยชน์แก่ชาติ ศาสนา ในสมัยอยุธยา มีท่านเจ้าพระยาโกศาริบัติเหล็กและปาน สมัยรัตนโกสินทร์มีราชวงศ์จักรีสืบมาจนถึงกาลบัดนี้ หากว่าท่านขาดความภักดีประเทศไทยต้องสูญเสียวีรบุรุษ เช่นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ประเทศชาติและชาวไทยจะเป็นอย่างไร น่าจะพอทราบได้ ดังคำโคลงเดือนเสด็จไว้บทหนึ่งว่า

ชาติไทยอย่าคิดร้าย กันเอง
ชาติอื่นอย่าข่มเหง หมั่นได้
ชาติไทยขออย่าแกล้ง หัวคอบ เอนา
เฉกช่วยกันสาวไส้ เรียกร้องากิน.

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและพระยาเกียรติพระยาราม ในฐานะพระองค์ถูกเป็นตัวประกันและเป็นเชลย เพราะสยามต้องเสียความเอกราชและอธิปไตย แก่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองถึง ๑๕ ปี ว่ามีพิษจิตเศร้าหมองเพียงไร ตามวิสัยเชิงเช่นไพร่กับเจ้า ดังพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าว่า

ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง
เขาก็ต้องบังคับขบไส
เคียวเขี่ยเขี่ยคนค่ากราไป
ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
ใครจะเห็นแก่หน้าข้าชื่อ
จะนับถือพงศ์พันธุ์นั้นอย่าหมาย
ไหนจะต้องเหน็ดเหนื่อยยากลำบากกาย
ไหนจะอายุทั่วทั้งชาติตรี

พระองค์เองเมื่อทรงเล่นชนไก่กับพระมหาอุปราช ใกล้เคียง พระมหาอุปราชทรงชมเป็นแน่เภาว่า "ไก่เชลยนี้เก่งจริงหนอ" พระองค์ทรงตอบเป็นการทำว่า "ไก่ไทยนี้แม้จะตีพันทันเมืองกันก็ยังได้" แม้พระยาทั้ง ๒ ก็คงจะได้รับความกตัญญูแห่งจะเน่งร้าย ยิ่งได้เห็นความโหดร้ายของพระเจ้าหงสาวดี

วดี นั้นเหตุแรง ให้สิ่งโทษผู้กระทำผิด โดยเผาคณทั้งเป็น ๆ และความหมั่นแคลนของชาวพม่าในฐานะเป็นผู้ชนะ ข้อความตามหนังสือไทยสร้างสยามว่า

ปางชาวไทยอยู่ได้ ปกครอง มอญเคย
ถูกกดขี่จนครวรอง ไพร่เจ้า
ใช้กำลังการของ ผู้ขึ้น นายนา
มอญเคียวเขี่ยเขี่ย เขี่ยเจ้าเหนือหัว

เมื่อพระเจ้าหงสาวดีนั้นเหตุแรง มิได้ตั้งอยู่ในเทศพิชิตราชธรรม ทรงประพฤตินิดจารีตศีลธรรมราชประเพณี สมเด็จพระนเรศวรทรงประกาศพระรชาธิปไตยและพระยาเกียรติพระยารามแจ้งความลับสุดยอดด้วยประการฉะนี้

แท้จริง พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง ผู้พิชิตเอกราชและอธิปไตยของไทยคราวแรก มิใช่ชนะไทยด้วยทรงสมรรถภาพในสงคราม เป็นเพราะฝ่ายไทยเราขาดความสามัคคี เห็นแก่ตัว ต่างแก่งแย่งแข่งดีชิงเด่นกันเอง ดังข้อความตามพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาตอนหนึ่งว่า "ฝ่ายสมเด็จพระมหาธรรมราชา ครั้นเวลาค่ำจึงให้หาพระยาจักรี ซึ่งพระเจ้าหงสาวดีได้ขึ้นไปครั้งพระนเรศวรนั้น มาเฝ้าแต่สอง ให้สาบานแล้วจึงตรัสปรึกษาเป็นความลับ ว่าแต่ก่อนท่านกับเราก็เป็นข้าของพระเจ้าข้างเมืองครั้งนี้มาเป็นพระเจ้าหงสาวดีด้วยกัน พระเจ้าข้างเมืองก็สวรรคตแล้ว ตัวเราก็ได้ทำความชอบ แต่ตัวท่านหาได้ทำความชอบสิ่งใดไม่ เราคิดที่จะให้ท่านมีความชอบไว้ต่อพระเจ้าหงสาวดี เราเห็นอุบายอันหนึ่ง ซึ่งจะเป็นความชอบของท่านตราบนเท่ากัลปาวสาน ถ้าท่านเป็นใจแล้วจะได้เมืองโดยง่าย" พระยาจักรีก็รับว่า จะสนองพระคุณไปกว่าจะสิ้นชีวิต สมเด็จพระมหาธรรมราชา

จึงนำความลับทั้งนี้ไปกราบทูลแด่พระเจ้าหงสาวดี ๆ ยินดีนัก จึงอุบายให้อาพระยาจักรีมาส่งพระราชอาญาแล้วจำไว้ให้พม่ามาอุบายกุมอยู่ ๓๐ คน ครั้นอยู่ประมาณ ๕-๖ วัน สมเด็จพระมหาธรรมราชาแต่งคนให้ลอบไปปล่อยพระยาจักรีเข้าไปในกรุงหงษ์ซลักพันชานา เข้าทางด้านหน้าที่พระยาธรรมมา ตรงกับวัดสบบวรคิในเวลากลางคืน ครั้นรุ่งขึ้นพระเจ้าหงสาวดีทำเป็นให้คนเที่ยวค้นหาพระยาจักรีทุกกองทัพ ไม่พบแล้ว ก็ให้เอาผู้คุม ๓๐ คน ไปตระเวนรอบกองทัพ แล้วประหารชีวิตเสียประจานหน้าค่ายพระยาธรรมมา ในเวลานั้นพระยาธรรมมาก็พาตัวพระยาจักรีเข้าไปเฝ้า

สมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้าแผ่นดิน สำคัญว่าพระยาจักรีหนีมาจริงมีความยินดีนัก ให้ถอดเครื่องพันธนาการออกแล้ว จึงมีพระราชทานบำเหน็จรางวัลเป็นอันมากให้พระยาจักรีบังคับการซึ่งจะบ้องกันพระนคร และพระราชทานอาญาสิทธิ์ ให้แห่เครื่องสูงมีปีกกลองชนะ แตร สังข์ ประโคม เทียวตรวจหน้าที่ และพระยาจักรีนั้น จัดแจงค่ายคู ประตู หอรบ บำรุงทะแกลัวทหารรบพุ่ง โดยฉันทอันจริงมาได้ประมาณเดือนหนึ่ง แต่นั้นไปเห็นเจ้าหน้าที่ผู้ใดรบพุ่งเข้มแข็งกล้าหาญ ก็พาลผิดลงโทษว่าละหน้าที่เสียมิได้เป็นใจต่อราชการสงคราม แล้วเอาพลเรือนมากเป็นทหาร เอาทหารไปเป็นพลเรือน นายทัพนายกองก็เสีย การศึกก็เสียกำลังลง แล้วให้หนังสือลับกำหนดออกไป ว่า ณ ๖ ๙ ๕ คำ ให้ออกเข้ามา

ฝ่ายพระเจ้าหงสาวดีแจ้งดังนั้น ก็กำหนดให้ท้าวพระยานายทัพนายกองทหารทั้งปวง ซึ่งจะเข้าหักเอาพระนคร

แต่งทหารเป็น ๕ เหล่า ๆ หนึ่งใส่เสื้อดำถือดาบตั้ง เหล่า ๑ ใส่เสื้อเขียวถือดาบ ๒ มือ เหล่า ๑ ใส่เสื้อแดงถือปืนนกสับคาบซุด เหล่า ๑ ใส่เสื้อสีม่วงถือหอกทวนดาบสะพายแล่ง ให้พระมหาธรรมราชากับพระมหาอุปราช ถือพลทั้งนี้ยกเข้าไปโดยถนนเกาะแก้ว แลพระเจ้าอังวะ พระเจ้าแปร ยกเข้าตามหน้าที่พร้อมกันทั้ง ๓ ถนน เจ้าหน้าที่สาตเป็นไฟแหลนหลาว มาต้อนพลทหารหงสาวดีล้มตายเป็นอันมาก พลข้าศึกมิได้ถอยเหยียดมัดหนุนเนื่องกันเข้าไปมิได้ขาดเสียงพลเสียงปืนดังแผ่นดินจะไหว แลกองทัพพระมหาธรรมราชา พระมหาอุปราชโถมตีเข้าไปได้ค่ายพระมหาเทพ ๆ แดกถอยเข้าไปตั้งรับอยู่ตำบลวัดโค้วัดกระบือ แล้วก็แตกเข้ามาตั้งรับอยู่ที่วัดเฝ้าเข้า ก็เข้าแตกกระจัดพลัดพรายคุ่มกันไม่ติด ศีกก็เข้าเมืองได้เมื่อเสียมกรุงพระมหานครแก่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองนั้น ณ วัน ๗ ๙ ๕ คำ สักราช ๕๑๘ ปีมะโรง อัฐศก เวลาเช้า ๓ นาฬิกา

กันหาเสี้ยนคานสนัน กษัตริย์
อันถกการสมมติ โยน้อย
เทศวิฤตวิบัติ แดกสนัน- ค็อย
อุจจยุธยาทะกล็อย สดศรัทเวสมน
ขณะนั้นพระมหาธรรมราชา พระมหาอุปราช ก็เสด็จเข้ามาขึ้นข้างพระที่นั่งหน้าพระราชวัง สมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้าสยาม ก็เสด็จโดยพระราชยานออกไปยังพระมหาธรรมราชา จึงพระมหาอุปราชให้รับสมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้า พระเจ้าหงสาวดี ณ พลับพลา วัดมเหยงค์ พระเจ้าหงสาวดีทอดพระเนตรเห็นจึงตบพระหัตถ์ถึงที่พระราชอาสน์ แล้วดรัสเชิญเสด็จพระมหาธรรมราชาให้เข้ามานั่ง พระมหาธรรมราชา

คลานเข้าไปตามรับสั่ง แต่ว่าหาถึงที่ตบพระหัตถ์ไม่ พระเจ้าหงสาวดีจึงยกพานพระศรีเลื่อนมาให้พระมหาธรรมราชา พระศรีเลื่อนมาให้พระมหาธรรมราชาไม่เสวย พระเจ้าหงสาวดีทรงหยิบเอาพระศรีในพานประทานให้ พระมหาธรรมราชา ก็รับมากำไว้หัวน้อยหนึ่งแล้วจึงเสวย พระเจ้าหงสาวดีทรงหยิบบัวนพระโอษฐ์ส่งให้ พระมหาธรรมราชาก็มีได้บัวนลง พระเจ้าหงสาวดีจึงตรัสว่า "เรายกทัพมากระทำการสงครามทั้งนี้เป็นประเพณีกษัตริย์ชิตติยราชจะเอาชัยไว้เป็นเกียรติยศ แม้ชอบชิตินทเสมอ อาณาจักรให้กว้างขวางในทิศานุทิศทั้งปวง เจ้าอย่าโทมนัสน้อยใจเลย จะเชิญขึ้นไปอยู่หงสาวดีด้วยกัน" แล้วพระองค์ตรัสให้เทครัวอพยพชาวพระนครแลรูปภาพทั้งปวงในหน้าพระมัญชวลิงหาสน์ส่งไปเมืองหงสาวดี

แลรูปภาพทั้งปวงนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์และโบราณคดี ทรงนิพนธ์ไว้ในหนังสือ "เที่ยวเมืองพม่า" ราวที่ผู้สนใจจะพิจารณาไว้ว่า

"ของนำดูอย่างยังมีอีกอย่างหนึ่งในวัดยักไซนี้ คือ รูปภาพของโบราณหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์เป็นรูปพระอิศวรเป็นสูงสัก ๓ ศอก ๒ รูป รูปข้างเอราวัณสูงสัก ๒ ศอกเศษ รูป ๑ กับรูปสิงห์ ๑ รูป (แต่หัวเดิมหายไปหมดแล้ว ช่างพม่าหล่อหัวใหม่ ไม่รู้จักแบบหัวสิงห์เขมร ทำหัวกลายเป็นสิงห์พม่าไป) รวมทั้งสิ้นเป็น ๖ รูปด้วยกัน ตั้งไว้กลางแจ้งที่บนแท่นริมกำแพงในบริเวณวัด รูปภาพสัมฤทธิ์เหล่านี้ พวกพม่าโดยมากรู้จักกันแต่ว่าเอามาจากเมืองยักไซ พร้อมกับพระพุทธรูปมหาชัยนนี้ แต่ที่จริงมีเรื่องประวัติในทางโบราณคดี

เกี่ยวข้องกับทางเมืองไทยเราด้วย นักปราชญ์ในเมืองพม่ารู้แต่เพียงว่า เดิมเป็นของพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง เขาไปจากพระนครศรีอยุธยา เรื่องก่อนนั้นขึ้นไปหาไม่มีใครรู้ไม่ ฉันไปคราวนี้ตั้งใจจะไปดูและเตรียมหาหลักฐานในเรื่องประวัติไปด้วย พอแลเห็นก็แน่ใจว่าที่คิดคาดไปนั้นถูกต้อง ด้วยลักษณะรูปภาพเป็นแบบเขมรทั้งนั้น เรื่องตำนานจึงเชื่อได้ว่ามีมาดังกล่าวต่อไปนี้ รูปภาพเหล่านี้เดิมเป็นของพวกขอมสร้างไว้ที่เมืองเขมร สมเด็จพระบรมราชาธิราช (สามพระยา) ไปตีได้นครธม เมื่อ พ.ศ. ๑๕๖๖ แล้วขนรูปภาพเหล่านี้มายังพระนครศรีอยุธยา ดังปรากฏอยู่ในหนังสือพระราชพงศาวดารอยู่ในพระนครศรีอยุธยา ต่อมา ๑๔๖ ปี ถึง พ.ศ. ๒๑๑๒ พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองตีได้พระนครศรีอยุธยา ให้ขนเอารูปภาพเหล่านี้ไปยังเมืองหงสาวดีไปอยู่ในเมืองมอญ ๓๐ ปี ถึง พ.ศ. ๒๑๔๒ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จไปตีเมืองหงสาวดี เดิมพระเจ้าต้องอยู่กับพระเจ้าอัยโฆยอมเข้าด้วยกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แล้วกลับ

ใจสมคบกันทำกลอุบาย พระเจ้าต้องอุปพาพระเจ้าหงสาวดีนั้นทูลเรงหนีไปเมืองตองอู พวกอัยโฆยอมเมืองหงสาวดีเสียดก่อนสมเด็จพระนเรศวรฯ เสด็จไปถึง สมเด็จพระนเรศวรฯ ได้แต่เมืองหงสาวดีเปล่า ทรงขัดเคือง ก็ตามไปล้อมเมืองอู แต่ไปหมดเสบียงอาหารก็ต้องกลับ เมื่อกองทัพไทยกลับไปแล้ว พวกอัยโฆยอมจึงเก็บเอารูปภาพทองสัมฤทธิ์เหล่านี้ ไปยังเมืองอัยโฆยอม เอาไปตั้งไว้เป็นเครื่องพุทธบูชาไว้ในวัดพระ "มหาหมั่มมู" รูปภาพเหล่านี้ไปอยู่ในเมืองอัยโฆยอม ๑๔๐ ปี จนถึง พ.ศ. ๒๓๒๑ พระเจ้าปะดุงพม่าตีได้เมืองอัยโฆยอม ให้เชิญพระมหาหมั่มมูนี้มาเมืองอมรปุระ จึงได้ขนรูปภาพทองสัมฤทธิ์เหล่านี้ เอามาตั้งเป็นเครื่องพุทธบูชาพระมหาหมั่มมูนี้เหมือนอย่างเดิม รูปภาพทองสัมฤทธิ์เขมร จึงอยู่ในเมืองพม่าสืบมาจนกาลบัดนี้ นับเวลาได้อีก ๑๔๑ ปี"

ในพงศาวดารพม่าว่า รูปภาพทองสัมฤทธิ์ ที่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองเอาไปจากเมืองไทย มีจำนวน ๓๐ รูป คงไปแตกหักด้วยยานภัยมากมายหลายหน จนเป็นอันตราวยหายสูญเสียเกือบหมด เมื่อไฟไหม้วัดอัยโฆยอม จึงเหลือแต่ ๖ รูป แลยังดีแต่รูปช้างเอราวัณรูปเดียว นอกนั้นชำรุดมากบ้างน้อยบ้างทั้งนั้น

แล้วประกอบพระราชพิธีอภิเษกพระมหากษัตริย์ราชินี และบำเหน็จความดีความชอบแก่นายและพลทหาร มีพระยาจักรีก็ทรงพระราชทานรางวัลความดีความชอบ ด้วยพระราชทรัพย์อันก่อนนั้นตั้ง อยู่มาภายหลังทรงพระราชดำริว่า พระยาจักรีแม้จะมีความดีความชอบต่อพระองค์ก็จริง แต่เป็นผู้ที่มีใจทรยศต่อบ้านเมืองและชาติของตน คนอย่างนี้ถ้าจะทรงชุบเลี้ยงไว้ในบ้าน

เมือง หากว่ามีเรื่องสำคัญนั้นอาจทรยศต่อพระองค์และหงสาวดีอีก ควรตัดต้นไฟเสียหัวลม จึงรับสั่งให้ประหารชีวิตเสียก่อนที่จะเสด็จคืนหงสาวดี ดังมีคำโคลงบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า

พระยาจักรีเยี่ยมมู	ภายหลัง
ชายชาติคนป่าเถว	ประวิไล
บุรณองคัตติระประชด	ไทยตล ไทยน
ไทยออกหม่าได้	อัยโฆยอมไปลอย

พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง ตามหนังสือพระราชพงศาวดารพม่า พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรธิปประพันธ์พงศ์มีพระนามาภิไธยว่า กะยอติฉินนรธาบ้าง กฤษฏาบุรุษมหาชาบ้าง มีพระราชประวัติเบื้องต้น ยังมีพม่ายากจนคนหนึ่ง มีนามปรากฏภายหลัง เมื่อได้เป็นเจ้าครองเมืองตองอูแล้วว่า "สิงคะสุริ" หากินเชิงชั้นต้นตาลเลียงชีพ อยู่กับภรรยาในบ้าน "จะสะยอก" แขวงกรุงกุ๊กกาม เกิดบุตรคนหนึ่ง บิดามารดาให้ชื่อว่า "จะเค็ด" ด้วยเมื่อแดง ๆ อยู่ในผ้าอ้อมปลวกตอม อยู่มาเกิดฝนแล้งข้าวแพง สิงคะสุริจึงพาบุตรภรรยาอพยพมาทางใต้สู่เมือง "สองตวงญ" อันอุดมไปด้วยภัทษาอาหารการงาน วันหนึ่งบิดาได้ไปขึ้นต้นตาล เพื่อจะนวดและปาดวงตาลรองน้ำตาลสดมาเที่ยวขาย มารดาวางจะเด็ดทวกรไว้กลางดิน แล้วก็ไปทำอื่น มีงูใหญ่เลื้อยมาวัดจะเด็ดแต่หาทำอันตราวยไม่ เมื่อมารดากลับมาเห็นก็ตกใจร้องให้วิ่งไปตามบิดาของทวกร ครั้นพ่อแม่มาถึงเห็น ก็ตกตะลึง มีรูว่าจะทำประการใด จนงูใหญ่นั้นเลื้อยลับไปเอง สิงคะสุริจึงอุ้มบุตรน้อยพาภรรยาไปหาพระมหาเถรอันเป็นโหร ส่งเด็กถวายแลพรรณนาถึงเรื่องราวของเด็กและความยากจนของตัวบอกสุกมาสปีเดือนยามเด็กตกปาก

ขอให้โปรดพยากรณ์ พระมหาเถร
พิจารณาคุณลักษณะและขับดวงชะตา
จะเด็ดแล้วจึงบอกว่า จงตรงไปเมือง
ตองอูซึ่งพระเจ้ากะยิ่นโย (มหาสิริชัย-
สุระ) ประดิษฐานขัดลิววงศ์โน้นเกิด
เด็กนี้มีลักษณะชะตาจะได้เป็นใหญ่
และมีบุญดวงชะตาดีนักแล ถ้าอยาก
จะได้รับประโยชน์ดินโดยฟังบุญบุตร
แล้ว ต้องไปสู่อุปการประเทศตามมงคลสูตร
สิงคละสุรกีพานุตรภรรยาไปยังเมือง
ตองอู อาศัยอยู่กับเจ้าอาวาสอันเป็น
พระอาจารย์ของพระมหากษัตริย์ ไม่
กี่วันพระกุมารก็ประสูติในพระราชวัง
ทรงพระนามว่ามังตรา ขุนวังสั่งให้หา
นางนมที่แข็งแรงและปราศจากโรค
พยาธิ พระมหาเถรเจ้าอารามก็พา
ภรรยาคนขึ้นต้นตาลนั้นไปสู่วะราช
วัง เมื่อแพทย์หลวงตรวจเห็นชอบแล้ว
พระราชเทวีก็โปรดให้รับนางไว้เป็น
พระนม

อนึ่งพระมหากษัตริย์มีพระราช
ธิดาด้วยพระอัศรมเห็องค์อื่นองค์หนึ่ง
พระราชกุมารพระราชกุมารีและจะเด็ด
ก็มาประทับอยู่กับพระราชเทวีพระ
มารดาพระราชกุมารมังตรา นั้น ทั้ง ๓ ก็
เล่นหัวสนิทสนมจนเจริญวัยมาด้วยกัน
อยู่มาวันหนึ่ง พระราชเทวีทรงสังเกต
เห็นอาการสนิทสนมกันระหว่างพระ
ราชธิดากับจะเด็ดไม่ชอบกล เหลือจะ
อภัยโทษได้ จึงกราบทูลฟ้องพระมหา
กษัตริย์ ก็ทรงกริ้วพระมหาเถรขัตติ
ยาจารย์ ขอพระราชทานโทษจึงโปรด
พระราชทานให้ แล้วตรัสให้ไปรับ
ราชการเป็นเจ้าพนักงานผู้น้อยอยู่ใน
กรมวัง จะเด็ดพากเพียรพยายามเอาใจ
ใส่ในราชการ โดยจงรักภักดีเป็นอย่าง
ยิ่ง จึงได้เลื่อนยศบรรดาศักดิ์ขึ้นโดย
ลำดับ จนได้เป็นตำแหน่งนายทหาร
มียศสูง เมื่อพระเมงกะยิ่นโย (มหา

สิริชัยสุระ) ที่วังคตแล้ว พระราชกุมาร
มังตราได้เกลี้ยถวัลยราชสมบัติสนอง
แทนพระชนกนารถ ทรงพระนามว่า
“พระเจ้าตะเบงชเวตี้” จะเด็ดได้ออก
งานพระราชสงครามสนองพระเดช
พระคุณจงรักภักดี จึงทรงโปรดให้
ดำรงยศเป็น “บุเรงนองกะยอติเนรธา”
บุเรงนอง แปลว่า “พระขัตติเชษฐ
ภากา” กะยอติเนรธา แปลว่า ตำแหน่ง
ที่รัชทายาท” เมื่อพระตะเบงชเวตี้
สวรรคต บุเรงนองก็ได้รับรัชทายาท
สืบต่อไป จนกระทั่งได้มาพิชิตสยาม
ประเทศด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้

ความรักปรารถนาเปรียบด้วย โศก

ขังคอกไว้ยังอีก	โอดข้าม
ท่อนสามเมื่อคราวศึก	เบี่ยง- เกลียด
ท่อนบุญตมิศรท้าน	ท่อนได้ฟังขาน

นายแพทย์บุตร ประดิษฐานวิช
พูดถึงการปกครองของสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราชว่า “เราได้ทราบ
พงศาวดารสมัยพระนเรศวรมหาราชมา
แล้วว่า พระองค์ได้ทรงกอบกู้เอกราช
ของชาติไทย ให้พ้นจากเงื้อมมือของ
พม่ามาได้ อย่างไร พระองค์ทรงทราบ
ดีว่า แผ่นดินไทยของพระองค์สมัยนั้น
ยังแบ่งออกเป็นฝักฝ่าย แม้แต่สมเด็จพระ
พระราชบิดาและสมเด็จพระราชชนนี
ตลอดจนสมเด็จพระพี่นางของพระองค์
ก็ยังมีพระทัยฝักใฝ่ใกล้ชิดกับศัตรูมาก
ที่สุด ยกเว้นสมเด็จพระเอกาทศรถ
ผู้เป็นพระราชอนุชาพระองค์เดียว พระ
องค์จึงไม่อาจจะวางพระราชหฤทัยได้
ว่า ใครเป็นพวกพม่า ใครเป็นพวกรัก
เอกราช หรือใครเป็นพวกที่เห็นแก่ตัว
บ้านเมืองก็อยู่ในความระส่ำระสาย ใคร
ผู้ร้ายซุกซม ราษฎรก็อ่อนแอขาดระ
เบียบวินัย เพราะความอ่อนแอของเจ้า
หน้าที่ปกครอง พระองค์ทรงตระหนัก

ในพระหฤทัยว่า ทางเดียวเท่านั้นที่จะ
ทรงรักษาเอกราชของชาติไว้ได้ คือ
การปกครองโดยเจียบขาด ลงโทษผู้ผิด
อย่างรุนแรงปราศจากความปรานี”

จากหนังสือกฎหมายกึ่งทหารฉบับ
มีได้ โดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เล่า
ต่อไปว่า สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า
ทรงเข้มงวดกวดขันยิ่งกว่ารัชกาลใด ๆ
ในกรุงศรีอยุธยา มีคำบอกเล่ากันต่อ ๆ
มา ร่วมกับคนจำนวนมากที่ได้เห็น
กับตา พูดกันว่า ในเวลา ๒๐ ปี ที่เสวย
ราชสมบัตินั้น พระองค์ทรงประหาร
ชีวิต และให้ลูกขุนปรึกษาโทษประ
หารชีวิต ตามบทพระอัยการเสียถึง
๘๐,๐๐๐ คน (ไม่นับผู้คนที่ต้องเสียชีวิต
ในราชการสงคราม) พระองค์ทรงพระ
ดำรัสอยู่เสมอว่า “พวกเจ้าคนไทยทั้ง
หลาย จะต้องปกครองด้วยแบบนี้ เพราะ
พวกเจ้านั้นถืออำนาจ มีสันดานอ่อนแอ
ท้อแท้ หวาดกลัว และเหลวไหล เรา
จะใช้อำนาจเหล่านี้แก่พวกเจ้า จนกว่า
พวกเจ้าจะเป็นชาติที่คนนับถือ”

เมื่อพระองค์ทรงปฏิวัติจิตใจของ
ชาวไทยทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน และ
ทรงแสดงวีรกรรมนำชาติเข้าสู่สง
คราม จนได้รับชัยชนะดังปรากฏแล้ว
ในพระราชพงศาวดาร พระบรมเดช
านุภาพของพระองค์แผ่ไพศาลในนานา
ประเทศ ยิ่งทรงชนะยุทธหัตถีกับพระ
มหาอุปราชาพม่า พระเกียรติก็เลื่องลือ
แพร่หลายไปทุกประเทศในชมพูทวีป
และตั้งแต่นั้นมาก็มิได้มีข้าศึกกล้ามา
เบียดเบียนกรุงสยามจากทิศใด ๆ อีก
ตลอดเวลา ๑๕๐ ปี เพราะทรงทำให้
ไทยเป็นฝ่ายเริ่มต้นที่จะเป็นผู้ปราบ
ปรามข้าศึกศัตรู ถึงต่างประเทศ จน
มีอำนาจแผ่อาณาเขตไปกว้างขวาง
ทำให้สยามกลายเป็นมหาอำนาจแต่นั้น
ไป. | |